

ПОЛУДЕНЬ ВІКУ СЕРГІЯ ЗОЗУЛІ

Історик і пам'яткознавець Сергій Юрійович Зозуля народився 8 вересня 1974 р. у Ніжині. Корінний ніжинець у сьомому поколінні – по батьковій лінії з козаків, по материній – із міщан. Навчався у найстарішій Ніжинській середній школі № 2, котра успадкувала кращі традиції Ніжинського повітового народного училища, заснованого 1789 р. Після закінчення школи працював слюсарем на заводі «Ніжинсільмаш», а в 1993 р. вступив на історико-філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту ім. М.В. Гоголя, статус і структура якого надалі неодноразово зазнавали змін. Відтак, у 1999 р. закінчив вже історико-правознавчий факультет Ніжинського державного педагогічного університету ім. М.В. Гоголя й отримав диплом магістра педагогічної освіти і кваліфікацію викладача

історії та народознавства. Деякий час працював у своїй alma mater на посаді викладача-стажиста кафедри історії України, а в 2000 р. вступив до аспірантури Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. Водночас почав працювати за сумісництвом, а згодом за основним місцем роботи на посаді старшого наукового співробітника, а також наукового редактора Центру пам'яткознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, виконував обов'язки вченого секретаря відділу історичного пам'яткознавства. Протягом 2017–2020 рр. за сумісництвом працював науковим співробітником Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця» у Батурині. Після ліквідації в лютому 2020 р. Центру пам'яткознавства, С.Ю. Зозуля повернувся до Ніжина й почав працювати спершу науковим співробітником, а згодом був призначений завідувачем відділу «Музей історії Ніжина» Ніжинського краєзнавчого музею імені Івана Спаського.

Ще на студентській лаві С.Ю. Зозуля започаткував наукові дослідження з історії Ніжина, Ніжинської вищої школи й української історіографії. Його магістерська робота була присвячена орієнтальним (кримознавчим) сюжетам у науковій спадщині професора Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька М.М. Бережкова. У відповідності до наукових уподобань дослідника було визначено тему кандидатської дисертації – «Діяльність Ніжинської науково-дослідної кафедри історії культури та мови (1922–1930)», яка виконувалася під керівництвом доктора історичних наук, проф. І.В. Верби.

До кола наукових інтересів С.Ю. Зозулі згодом увійшли проблеми вивчення, охорони та збереження історико-культурної спадщини Північного Лівобережжя України, зокрема Ніжина, а також історичної некрополістики як окремого напрямку вітчизняного пам'яткознавства. Загалом, науковий доробок С.Ю. Зозулі складається з майже 200 праць (у т. ч. 2 одноосібних і 3 колективних монографій), а також із понад 50 науково-популярних і публіцистичних статей у друкованих засобах масової інформації.

С.Ю. Зозуля повсякчас активно займався науково-організаторською роботою. Він входив до складу організаційних комітетів багатьох наукових конференцій, семінарів, круглих столів тощо: Міжнародних Спаських наукових читань (Ніжин), Зарембівських читань (Київ), Батуринських читань (Батурин), Конотопських читань (Конотоп), наукових конференцій «Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні» (Київ), «Сіверщина в історії України» (Глухів). С.Ю. Зозуля перебував у складі редакційних колегій низки наукових періодичних (у т. ч. фахових) і продовжуваних видань: «Праці Центру пам'яткознавства», «Зарембівські читання», «Сіверщина в історії України», «Чернігівські старожитності», «Батуринська старовина», «Конотопські читання». Він був одним із фундаторів, відповідальним секретарем редакційної колегії, згодом – головним редактором збірника науко-

вих праць «Ніжинська старовина», а також науково-просвітницької газети «Ніжинські старожитності». Загалом із «легкої руки» С.Ю. Зозулі побачили світ майже 300 наукових і науково-популярних праць – монографій, збірників наукових праць, матеріалів наукових, науково-практичних конференцій тощо.

Ще під час навчання в школі й університеті С.Ю. Зозуля почав брати участь у громадсько-політичному житті. У 1996–2000 рр. очолював Ніжинську міську та Чернігівську обласну організації Української Студентської Спілки; також перебував у лавах політичної партії «Народний рух України», від якої балотувався в депутати на місцевих виборах у 1998 р. і на парламентських виборах у 2002 р.

Громадська робота С.Ю. Зозулі також безпосередньо пов'язана з його колом наукових і професійних інтересів. Упродовж багатьох років він був членом Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, входив до складу керівних органів цієї громадської організації – Ради Товариства, а також Правління Чернігівської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури; брав участь у роботі Національної спілки краєзнавців України. С.Ю. Зозуля був одним із засновників і керівником Північно-Східного регіонального відділення Центру пам'яткознавства, членом консультативних і дорадчих структур при органах місцевого самоврядування Ніжина. Протягом 2014–2020 рр. – радник Ніжинського міського голови з питань охорони, збереження та використання історико-культурної спадщини і туризму. Брав участь в організації та проведенні щорічних фестивалів «Його Величність, Ніжинський огірок!», а також фестивалів народних промислів і етнокультури «СіверЕтноФест» у Глухові. С.Ю. Зозуля відіграв важливу роль у процесі присвоєння Ніжинському краєзнавчому музею імені земляка-ніжинця, видатного вченого, історика, нумізмата, мистецтвознавця й музейника І.Г. Спаського.

За вагомі здобутки у професійній та громадській діяльності С.Ю. Зозуля був відзначений подяками і грамотами Ніжинського міського голови, виконавчого комітету Ніжинської міської ради, управління культури і туризму Ніжинської міської ради, подякою Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, а також Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації, подякою Народного депутата України та цінним подарунком голови Верховної Ради України.

Свій полудень віку історик і пам'яткознавець С.Ю. Зозуля зустрічає у розквіті творчих сил, сповнений задумів, планів і проєктів, реалізація яких дозволить збагатити наші уявлення про минуле й сьогодення Чернігово-Сіверщини.

Олександр Коваленко

